

ГЕОСТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ КНР В УМОВАХ ПРОТИСТОЯННЯ ІЗ ЗАХОДОМ ТА В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

GEO-STRATEGIC PRIORITIES OF THE PRC IN THE CONDITIONS OF CONFRONTATION WITH THE WEST AND IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Голянич Б.В.,

*кандидат політичних наук,
заступник начальника інституту
Воєнної академії імені Євгенія Березняка*

У статті проаналізовано геостратегічні пріоритети КНР в умовах зростаючого протистояння із Західними країнами та в контексті російсько-української війни. Розглядаються ключові елементи зовнішньополітичної стратегії КНР, включаючи її економічну, військову та дипломатичну діяльність, спрямовану на зміцнення власних позицій на глобальній арені. Аналізуються ключові фактори, що впливають на формування китайської зовнішньої політики, зокрема економічні інтереси, геополітичні амбіції та прагнення до глобального лідерства.

Особлива увага приділяється взаємодії Китаю з Росією як стратегічним партнером у новому біполярному світі, а також аналізу впливу війни в Україні на позицію Пекіна щодо євразійської безпеки та міжнародного порядку. Досліджено роль КНР у глобальному перерозподілі сфер впливу та виклики, які стоять перед Пекіном у світлі санкційного тиску та поглиблення конфронтації із Заходом.

Визначено, що для досягнення своїх стратегічних цілей Китай використовує кілька ключових інструментів для посилення та зміцнення свого глобального впливу, а саме: ініціативу «Один пояс, один шлях», впровадження двосторонніх торгових угод та інвестиційних проєктів, застосування «м'якої сили», розвиток культурних та освітніх програм, просування своїх технологічних компаній (Huawei, ZTE), посилення своїх збройних сил та будівництва військових баз за межами країни, зміцнення співпраці в таких форматах, як ШОС, БРІКС, формуючи блоки держав для просування своїх інтересів.

Автором зроблено висновок, що у сучасній глобальній політиці Пекін активно намагається будувати економічні та політичні зв'язки з країнами Заходу, адже вони є важливими партнерами у сферах технологій, торгівлі та інвестицій. Китай бере участь у глобальних форумах, ініціює діалоги на високому рівні, співпрацює в багатосторонніх організаціях і залучається до міжнародних угод. Балансування дозволяє Китаю не лише зберігати партнерські відносини з ключовими гравцями Заходу, але й посилювати свою позицію на світовій арені як незалежний, самодостатній гравець.

Ключові слова: КНР, геостратегія, геостратегічні пріоритети, зовнішня політика, «Один пояс, один шлях», російсько-українська війна.

The article analyzes the geostrategic priorities of the People's Republic of China in the context of growing confrontation with Western countries and in the context of the Russian-Ukrainian war. The key elements of the foreign policy strategy of the PRC, including its economic, military and diplomatic activities aimed at strengthening its own positions on the global arena, are considered. Key factors influencing the formation of Chinese foreign policy are analyzed, including economic interests, geopolitical ambitions, and aspirations for global leadership.

Special attention is paid to China's interaction with Russia as a strategic partner in the new bipolar world, as well as to the analysis of the impact of the war in Ukraine on Beijing's position on Eurasian security and international order. The role of the PRC in the global redistribution of spheres of influence and the challenges facing Beijing in the light of sanctions pressure and deepening confrontation with the West are studied.

It is determined that in order to achieve its strategic goals, China uses several key tools to strengthen and strengthen its global influence, namely: the initiative «One Belt, One Road», the implementation of bilateral trade agreements and investment projects, the use of «soft power», the development of cultural and educational programs, the promotion of its technological companies (Huawei, ZTE), the strengthening of its armed forces and the construction of military bases outside the country, strengthening cooperation in such formats as the SCO, BRICS, forming blocs of states to promote their interests.

The author concluded that in modern global politics, Beijing is actively trying to build economic and political ties with Western countries, because they are important partners in the fields of technology, trade and investment. China participates in global forums, initiates high-level dialogues, cooperates in multilateral organizations and is involved in international agreements. Balancing allows China not only to maintain partnerships with key players in the West, but also to strengthen its position on the world stage as an independent, self-sufficient player.

Key words: PRC, geostrategy, geostrategic priorities, foreign policy, «One Belt, One Road», Russian-Ukrainian war.

Постановка проблеми. Геостратегічні пріоритети КНР у сучасних умовах набули особливої актуальності на тлі загострення протистояння із Заходом та війни між Росією та Україною. Китай,

прагнучи посилити свій глобальний вплив і уникнути прямого залучення до конфліктів, балансує між економічними та політичними інтересами. З одного боку, КНР прагне зміцнити стратегічне

партнерство з Росією, водночас намагаючись не допустити погіршення відносин із Заходом, від якого залежать її ключові ринки. З іншого боку, Китай продовжує розширювати свій вплив у регіонах Центральної Азії, Африки та Латинської Америки. Такий підхід викликає потребу у більш детальному аналізі зовнішньої політики Китаю в контексті його участі у глобальному суперництві з США та ЄС, а також наслідків для міжнародної безпеки, торгівлі та дипломатії.

Також слід зазначити, що посилення значимості та ролі Китаю у світовій політиці та економічній стабільності буде постійною актуальною темою для іноземних та українських дослідників.

Метою статті є аналіз геостратегічних пріоритетів КНР в умовах протистояння із Заходом та в контексті російсько-української війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема геостратегічних пріоритетів КНР активно досліджується як українськими, так і закордонними науковцями, що сприяє глибшому розумінню відносин Китаю з іншими державами. Окремо варто відзначити дослідження суперництва США та КНР за вплив у Центральній і Східній Європі. Фундаментальними аспектами цього суперництва займалися такі науковці, як Б. Ліпперт, Ф. Пертес і М. Шаллер. Аналітичний центр ETNC також досліджував це питання, зокрема роботи М. Естебана, М. Отеро-Іглесіаса, Е. Екмана та Т. Саммерса. Серед українських дослідників можна відзначити Є. Камінського, М. Фесенка, О. Куранда, О. Краєва, Н. Городню та ін., а також членів Української асоціації китаєзнавців: С. Кошового, А. Гончарука та О. Коваль.

Виклад основного матеріалу. КНР за останні кілька десятиліть здійснила суттєвий прорив у своєму геополітичному впливі, що зробило її однією з найвпливовіших держав на світовій арені. Китай перетворився на ключового глобального гравця не лише у військовій та політичній сфері, але й економічній, технологічній та дипломатичній.

Сучасні геостратегічні пріоритети Китаю охоплюють кілька важливих напрямів, серед яких ключову роль відіграють відносини з великими геополітичними акторами, такими як США, ЄС та РФ, а також регіональні ініціативи, включаючи проекти інфраструктурного розвитку та просування китайських економічних інтересів через ініціативу «Один пояс, один шлях».

КНР активно прагне до створення багатоплярного світу, у якому він займатиме ключову роль. Пекін зменшує свою залежність від західних центрів впливу, таких як США та ЄС, і посилює співпрацю з країнами, що розвиваються, особливо через ініціативу «Один пояс, один шлях» [1, с. 196-202].

Геостратегічний розвиток Китаю на сучасному етапі пов'язаний із реформами, ініційованими Ден

Сяопіном наприкінці 1970-х років, які відкрили країну для ринкових механізмів і іноземних інвестицій. Ці зміни перетворили Китай на одну з провідних економік світу та сприяли його індустріалізації та стрімкому зростанню ВВП.

Успіх реформ заклав основу для міжнародного впливу КНР, яка поступово інтегрувалася у глобальні економічні структури, такі як Світова організація торгівлі. Пекін активно залучає іноземні компанії, одночасно розвиваючи власну економічну експансію. Китай поєднує економічний розвиток з технологічним прогресом, військовим зміцненням і дипломатичним впливом, балансуючи між внутрішніми викликами та зовнішніми загрозами.

З початку 2000-х років Китай перетворився з регіонального гравця на глобальну силу, яка активно впливає на формування світового порядку. За останні десятиліття КНР значно зміцнила свій вплив у таких міжнародних організаціях, як ООН, СОТ, БРІКС і ШОС, активно просуваючи свої інтереси на глобальній арені.

Геостратегічні пріоритети КНР тісно пов'язані з його відносинами зі Сполученими Штатами, які є основним економічним і геополітичним суперником Китаю. Попри взаємозалежність двох економік, Китай і США конкурують у різних регіонах світу за політичний, економічний і технологічний вплив.

Одним із ключових аспектів цієї конкуренції є технологічний розвиток. Китайські компанії, такі як Huawei, Alibaba і Baidu, намагаються вийти на світові ринки, що викликає стурбованість у США, особливо в контексті кібербезпеки та домінування у сфері 5G. Також Китай працює над зменшенням своєї залежності від американських технологій, інвестуючи у власні інноваційні розробки.

Незважаючи на історичні, культурні та політичні відмінності, США та Китай взаємозалежні, особливо через тісну економічну співпрацю. Президент США Джо Байден свого часу підкреслив, що «Сполучені Штати та Китай мають спільну глобальну відповідальність». Те, як ці дві найбільші економіки світу керуватимуть своїми відносинами, матиме вирішальний вплив на розвиток подій у XXI столітті [2].

Китай є найбільшим іноземним власником американських боргових зобов'язань, зокрема казначейських облігацій, цінних паперів державних агентств США (Federal National Mortgage Association, Federal Home Loan Mortgage), а також корпоративних облігацій та акцій. Основну частку боргу, якою володіє КНР, складають казначейські облігації США, що використовуються для фінансування бюджетного дефіциту.

Водночас США продовжують політику стримування Китаю, яка включає економічні санкції, торговельні бар'єри та військову присутність

у Тихоокеанському регіоні. Проте Пекін намагається зберігати збалансовані відносини, з одного боку, прагнучи уникнути ескалації, а з іншого – зміцнювати свої позиції на глобальній арені.

Між Китаєм і США спостерігається гостра конкуренція за глобальне лідерство. Сполучені Штати використовують політичний тиск для обмеження економічної активності Китаю, а взаємовідносини між цими двома країнами впливають на світовий порядок, економічний розвиток і міжнародну політику.

Нова поляризованість і поліцентризм стали ключовими принципами їхньої взаємодії. Незважаючи на конкуренцію, відносини зі США залишаються пріоритетом для китайської зовнішньої політики, особливо в економічній сфері. Китай прагне пом'якшення санкцій, інвестиційних та торговельних обмежень з боку США, що сприятиме зростанню китайської економіки й полегшить доступ до світових ринків.

Отже, відносини між Китаєм та США є одним з найважливіших геополітичних питань сучасності. Ці дві держави, будучи найбільшими економіками світу, мають значний вплив на глобальні процеси. Їхні взаємини характеризуються складною динамікою, що поєднує в собі як елементи співробітництва, так і гостру конкуренцію.

Європейський Союз є другим важливим партнером для Китаю. Торгівля між КНР і ЄС досягає значних обсягів, і Китай активно інвестує в інфраструктурні проекти по всій Європі, зокрема в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях». ЄС, хоча і має певні застереження щодо політики Китаю в питаннях прав людини, не готовий відмовитися від економічної співпраці, яка приносить взаємну вигоду.

Європейський вектор геостратегії Китаю зосереджений на ЄС як важливому ринку для китайських товарів і джерелі передових технологій. Євросоюз, з населенням майже 450 мільйонів, імпортує продукцію на сотні мільярдів євро. Експорт до ЄС становить близько 14,8% від загального обсягу китайського експорту щороку, що робить цей ринок незамінним для забезпечення зайнятості та економічного зростання в Китаї. Політика Пекіна, ймовірно, й надалі базуватиметься на експорті для підтримки свого економічного розвитку [3].

Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн на Європейсько-китайській конференції 2023 року зазначила [3], що Китай прагне встановити ієрархічний світовий порядок, орієнтований на власні інтереси, що знижує значення універсальних правил, відстоюючи національні пріоритети. Це йде врозріз із європейськими інтересами та цінностями. Однак, попри елемент суперництва в наших відносинах, це суперництво може бути конструктивним, а не ворожим. Європа повинна відпові-

дати зважено і стратегічно, визнаючи можливість співпраці з Китаєм у глобальних питаннях, де обидві сторони погоджуються щодо необхідності спільних дій.

Для Китаю важливо підтримувати відносини з ЄС, оскільки Європа є одним із ключових споживачів китайської продукції та джерелом передових технологій. Однак певні розбіжності між країнами ЄС щодо політики у відносинах із Китаєм створюють можливості для Пекіна вести переговори на двосторонньому рівні з окремими країнами, зокрема зі східноєвропейськими державами.

Відносини між Китаєм і Росією розвиваються у форматі стратегічного партнерства, яке посилюється на тлі зростаючого тиску Заходу на обидві країни. Москва та Пекін активно співпрацюють у військовій сфері, енергетиці та інфраструктурних проектах. Після введення санкцій проти Росії у зв'язку з війною в Україні, Китай став одним із головних покупців російських енергоресурсів, що дозволило йому зміцнити свою енергетичну безпеку.

Взаємини між КНР і РФ відображають телурократичний напрям у геополітиці Китаю. Їхні тісні стосунки не є стійким довгостроковим альянсом, а радше тимчасовим зближенням, що посилюється після російського вторгнення в Україну. Ці відносини залишаються нестабільними через історичні та структурні дисбаланси, що спричиняють взаємну недовіру.

Російсько-китайські відносини ґрунтуються на стратегічній необхідності та взаємній інструменталізації. Обидві країни використовують ці стосунки для досягнення власних цілей: послаблення Заходу та розширення впливу на Глобальному Півдні. Росія потребує підтримки Китаю, тоді як у Китаю є альтернативи. Пекін бачить Захід як стримуючий фактор в Індо-Тихоокеанському регіоні, що спонукає його посилювати євразійський вимір своєї політики [4].

Спільні військові навчання і координація на міжнародних платформах, таких як ООН, свідчать про взаємну підтримку двох країн у протистоянні з США та їх союзниками. Водночас Китай обережно підходить до партнерства з Росією, прагнучи не бути втягнутим у можливі конфлікти на міжнародній арені.

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року та запровадження проти неї жорстких західних санкцій, Китай суттєво змінив своє ставлення до ролі Росії на пострадянському просторі. Пекін остаточно перестав розглядати Москву як ключового актора в цьому регіоні, віддаючи пріоритет Центральній Азії у своїй геостратегії. Останні кроки китайської дипломатії та економічної експансії демонструють, що Китай більше не вважає за необхідне узгоджувати свої дії з Росією або враховувати її

інтереси у відносинах із п'ятьма центральноазійськими республіками. Формування нового формату співпраці «Китай – Центральна Азія» чітко свідчить про наміри Пекіна розвивати відносини з цим регіоном без участі Росії, зміцнюючи свій вплив та позиції незалежно від московських амбіцій.

Центральна Азія має стратегічне значення для Китаю як ключовий вузол сухопутного Шовкового шляху, важливе джерело енергії та ресурсів, а також як партнер у питаннях безпеки. З початком ініціативи «Один пояс, один шлях» регіон став зоною інтенсивного співробітництва для Китаю. Через Центральну Азію Китай транспортує товари до Близького Сходу та Південної Європи, а країни регіону у свою чергу використовують китайські порти для експорту до Південно-Східної Азії.

Розроблена Китаєм геостратегія щодо України відповідає його власним інтересам. Вона базується на сприйнятті України як партнера США та частини західного блоку. Це виявляється у скороченні політичного діалогу на високому рівні та зниженні торговельно-економічної співпраці. Китай залучався до врегулювання конфлікту в Україні, зосереджуючись на формуванні антизахідного блоку, до якого Україна не належить.

Посередництво Китаю в російсько-українській війні можна розглядати як стратегію маневрування на міжнародній арені. Пекін може використовувати це для тимчасового відволікання уваги Заходу від питання Тайваню, яке чинить тиск на китайське керівництво.

Південно-Східна Азія та Південно-Китайське море є стратегічними воротами для розгортання китайських військово-морських сил на глобальному рівні. Це не лише питання регіональної безпеки, але й ключовий фактор для вільного пересування флоту Китаю, другого за потужністю після США. Контроль над цими маршрутами надасть Китаю додаткові важелі впливу на міжнародну арену.

Близький Схід набуває дедалі більшого значення для Китаю, який активно зміцнює свою присутність у регіоні через інвестиції та економічне співробітництво. При цьому Пекін свідомо мінімізує участь у питаннях безпеки, створюючи образ «надійного економічного партнера».

Китай здійснює політичну та економічну діяльність у регіоні Близького Сходу в рамках концепції «Гармонійний Близький Схід», запропонованої Ху Цзіньгао в 2006 році. Мета цієї стратегії – сприяти стабільності через підтримку політичного діалогу, стійкості режимів та недопущення зовнішнього втручання. Китай розвиває рівноправні та взаємовигідні відносини, враховуючи власні інтереси, й успішно балансує між Саудівською Аравією й Іраном, незважаючи на їхнє суперництво за лідерство в мусульманському світі [5].

Тихоокеанський вектор геостратегії Китаю зосереджений на геополітичній важливості регіону. Острови в південній частині Тихого океану розташовані вздовж судноплавних шляхів між США та Австралією і можуть слугувати базами для проєкції китайської військової сили. З 2013 року Китай активно інвестує в цей регіон, керуючись потребою в ресурсах та стратегічними міркуваннями щодо безпеки.

Геополітична важливість Тихого та Індійського океанів стала ключовим елементом у китайському політичному та дипломатичному діалозі. У 2013 році Сі Цзіньпін на саміті АТЕС закликав держави «активно просувати спільне майбутнє Азіатсько-Тихоокеанського регіону», підкреслюючи роль регіональної інтеграції та співпраці. Це бачення він регулярно просуває у своїх дипломатичних контактах з лідерами АТЕС, зосереджуючи увагу на економічних ініціативах та безпеці, спрямованих на посилення китайського впливу в регіоні та утвердження нової моделі міжнародних відносин [6, с. 116–117].

Військова модернізація є ще одним важливим елементом геостратегічних пріоритетів КНР. Китай активно інвестує у розвиток своїх збройних сил, зокрема Військово-морського флоту та ракетних систем, прагнучи зміцнити свої позиції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Китай також приділяє значну увагу питанню Тайваню, який Пекін вважає частиною своєї території. Військова активність навколо Тайваню, а також територіальні претензії в Південно-Китайському морі спричиняють напруженість у відносинах із сусідніми країнами та США.

Геостратегічними пріоритетами КНР в морській стратегії є [7]: захист материкової частини Китаю від можливого нападу з боку США з моря, забезпечення безпеки морських шляхів міжнародної торгівлі та комунікацій, просування своїх глобальних політичних, економічних та безпекових інтересів, «відновлення» суверенітету над спірними морськими територіями, зокрема над Тайванем. Все це певним чином вимагає здатності діяти як у регіональних водах КНР, так і за їх межами.

Геостратегічні пріоритети КНР у Латинській Америці зосереджені на економічному розширенні та забезпеченні стабільних поставок ресурсів, що включає значні інвестиції в інфраструктуру, видобуток корисних копалин та сільське господарство. Китай активно вкладає кошти у розвиток транспортних і енергетичних мереж країн регіону, будуючи дороги, порти та залізниці, що не лише сприяє зростанню місцевих економік, але й забезпечує Китаю доступ до ключових ресурсів.

Латинська Америка багата на природні копалини, такі як мідь, залізна руда і нафта, що є критичними для китайської промисловості. Китайські компанії активно залучені до видобутку цих

ресурсів. Окрім того, КНР співпрацює з країнами регіону в аграрному секторі, забезпечуючи технології та постачаючи сільськогосподарську продукцію, що зміцнює економічні зв'язки між Латинською Америкою та Китаєм.

Китай має значні політичні та економічні інтереси у Бразилії, яка є його найважливішим партнером у Південній Америці. Основу двосторонніх відносин складають активна торгівля та інвестиції. Бразилія є важливим експортером сільськогосподарської продукції та мінералів, значно перевищуючи обсяги торгівлі з Китаєм у порівнянні зі Сполученими Штатами. Партнерство між Китаєм і Бразилією активно розвивається через БРІКС, об'єднання, яке спрямоване на спільне вирішення глобальних викликів та зміцнення міжнародного співробітництва.

Країни БРІКС, зокрема Китай і Бразилія, активно шукають реформ у ліберальному міжнародному порядку, створюючи альтернативи існуючим фінансовим інституціям. Прикладом цього є Банк розвитку БРІКС, який функціонує як альтернатива Світовому банку, та Угода про непередбачені резерви, яка замінює функції Міжнародного валютного фонду. Ці інституції покликані демонструвати, що країни, що розвиваються, можуть створювати власні глобальні структури. Хоча вони ще перебувають на початковому етапі розвитку й потребують часу для досягнення значного впливу, вони відображають прагнення БРІКС до зміцнення власних позицій на міжнародній арені [8].

Протягом останніх двох десятиліть Китай посилюється на «нову концепцію безпеки», що включає принципи спільної безпеки, багатоплярності та різноманітності систем. У новому тисячолітті держава почала активно просувати це бачення, що підтверджується трьома глобальними ініціативами, які було проголошено під керівництвом Сі Цзіньпіна: ініціатива «Один пояс, один шлях» (2013), Ініціатива глобального розвитку (2021) і Ініціатива глобальної безпеки (2022). Всі ці ініціативи спрямовані на зміцнення ролі Китаю в міжнародній системі.

Одним із центральних елементів китайської геостратегії є ініціатива «Один пояс, один шлях». Цей глобальний інфраструктурний проєкт, розпочатий у 2013 році Сі Цзіньпіном, має на меті створити нові шляхи для торгівлі та економічної співпраці між країнами Азії, Європи та Африки. Охоплює розвиток транспортної інфраструктури, морських портів, залізниць і трубопроводів, що сприятиме зміцненню економічних зв'язків і підвищенню ролі Китаю у глобальній економіці.

Для Пекіна «Один пояс, один шлях» є важливим інструментом розширення свого впливу в різних регіонах світу. Через цю ініціативу Китай

встановлює тісніші економічні та політичні зв'язки з країнами, які беруть участь у проєктах, а також створює залежність цих країн від китайських інвестицій та технологій. Серед ключових регіональних пріоритетів – Південно-Східна Азія, Африка та Центральна Азія.

У той же час, ініціатива «Один пояс, один шлях» стикається з критикою з боку деяких країн і міжнародних організацій, які вбачають у ньому інструмент «боргової дипломатії» Китаю, коли країни-учасники, не здатні погасити кредити, стають економічно залежними від Пекіна.

Ініціатива глобального розвитку (GDI), представлена Китаєм в ООН у 2021 році, акцентує на рівному доступі до критично важливих ресурсів, таких як продовольство, медичні засоби та технології. Вона має схожість із цілями сталого розвитку ООН (2015), але може стати додатковим стимулом для їх досягнення, особливо після пандемії COVID-19, коли Захід віддав пріоритет собі у розподілі вакцин. Ініціатива глобальної безпеки (GSI), оголошена у квітні 2022 року після початку війни в Україні, пропонує шість принципів для врегулювання конфліктів і досягнення тривалого миру [9].

Глобальна цивілізаційна ініціатива (GCI) підкреслює, що різні цивілізації та рівні розвитку передбачають різноманітні політичні й економічні моделі. Китай наголошує, що кожна держава має суверенне право самостійно визначати права своїх громадян, і жодна країна чи модель не повинна монополізувати дискурс щодо прав людини.

Висновки. В умовах протистояння із Заходом і триваючої російсько-української війни геостратегічні позиції Китаю зосереджені на кількох ключових напрямках. По-перше, КНР планує зміцнити свій економічний та політичний вплив у глобальних масштабах через ініціативу «Один пояс, один шлях», розширюючи свої зв'язки з країнами Азії, Африки та Латинської Америки. По-друге, Китай підтримує баланс у відносинах з Росією, не вдаючись до відкритої підтримки у війні, аби не загострювати конфлікт із Заходом і водночас зберегти енергетичні та стратегічні партнерства.

По-третє, Китай планує мінімізувати ризики економічних санкцій з боку США та Європи, диверсифікуючи торговельні партнерства й розвиваючи внутрішній ринок. Водночас Пекін посилює свій вплив в інституціях глобального управління, прагнучи сформувати багатопольярний світовий порядок, де жодний блок не матиме вирішальної домінації.

У контексті російсько-української війни Китай залишається обережним, намагаючись охороняти нейтралітет і одночасно уникати публічного засудження Росії, що дозволяє йому залишити вплив гравців у регіональній та глобальній політиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Голянич Б.В. Геополітичні та економічні стратегічні зміни Китаю. Науковий журнал «Політичне життя» Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. № 2. С.196-202.
2. U.S.-China Relations in 2024: Managing Competition without Conflict. URL: <https://www.csis.org/analysis/us-china-relations-2024-managing-competition-without-conflict> (дата звернення: 06.09.2024).
3. China's Total Export & Import Values by Country/Region, December 2023 (in USD). URL: <http://english.customs.gov.cn/Statics/e1351568-5e17-4534-affd-c369e3506613.html> (дата звернення: 06.09.2024).
4. Strategic priorities: Creating momentum for an effective approach to China. URL: <https://ecfr.eu/article/strategic-priorities-creating-momentum-for-an-effective-approach-to-china/> (дата звернення: 06.09.2024).
5. China-Russia alignment: a threat to Europe's security. URL: <https://merics.org/en/report/china-russia-alignment-threat-europes-security> (дата звернення: 10.09.2024).
6. Григоренко О.В. Геостратегія Російської Федерації в регіоні Близького Сходу і Північної Африки у 1991–2017 роках : дис. ... канд. політ. наук : 21.07.02. Київ, 2018. С. 116–117.
7. 习近平在亚太经合组织工商领导人峰会上的演讲（全文）. URL: http://www.xinhuanet.com/world/2013-10/08/c_125490697.htm (дата звернення: 11.09.2024).
8. China's PLAN: Maritime dominion beyond the South China Sea. URL: <https://www.geostrategy.org.uk/research/chinas-plan-maritime-dominion-beyond-the-south-china-sea/> (дата звернення: 11.09.2024).
9. Testing the limits of China and Brazil's partnership. URL: <https://www.brookings.edu/articles/testing-the-limits-of-china-and-brazils-partnership/> (дата звернення: 11.09.2024).
10. Як Китай проводить новий світовий порядок серед геополітичних руїн. URL: https://www.clingendael.org/publication/how-china-pursuing-new-world-order-among-geopolitical-ruins#_msocom_2 (дата звернення: 11.09.2024).